

Monsterklagen: Her er PFUs kjennelse

Monsterklagen: Her er PFUs kjennelse

Torsdag sendte PFU ut den endelige uttalelsen i den omfattende klagesaken mot TV2 som ble innlevert av Anders Cappelen på vegne av hjernekirurg Per Kristian Eide.

Saken ble behandlet mandag. PFU-flertallet mente at TV2 hadde gjort seg skyldig i brudd på tre punkter i Vær varsom-plakaten; 3.2, 4.1 og 4.14. de to redaktør-representantene Alexander Øystå og Tone Angell Jensen tok dissens - blant annet på fellelsen etter 4.14. [Les mer her](#)

[Her er hele PFUs uttalelse](#) (du finner den også lenger ned i saken).

Også tre, i all hovedsak, sitatsaker ble vurdert. Her ble det konkludert med brudd mot Aftenposten fordi avisen skulle redigert eller fjernet én leserkommentar under en nettartikkel. NTB ble felt for brudd på god presseskikk fordi det ikke ble utøvd god nok kontroll på opplysningen som gjaldt «den tredje pasienten». Bergens Tidende gikk imidlertid fri. Her er disse tre uttalelsene:

[Aftenposten](#) [NTB](#) [Bergens Tidende](#)

Her er hele kjennelsen fra PFU

PFU-sak 141/13

Stoffområde: Helse/forskning

Genre: Nyhetsartikler, Nyhetsinnslag

Søkerstikkord: Den samtidige imøtegåelsesretten, Kilder og kontroll av opplysninger, Nettkommentarer, Saklighet og omtanke

Publiseringsdato: 2012: 6.13., 17., 19.20. desember 2012 2013: 28.29. januar, 18.19. februar, 23.24. oktober 2013

Registrert: 24.05.2013: Mottok varsel om klage. Klager ba TV 2 om å utlevere publisert materiale. 11.12.2013: Klagen mottatt 10.04.2014: Omarbeidet klage mottatt

Behandles i PFU: 22.06.2015

Behandlingstid: 748 dager

Klagegruppe: Lege (konsulentklage)

PFU-konklusjon: Brudd på god presseskikk

Henvisning VVpl.: 3.2, 4.14, 4.1, 4.17

PRESSENS FAGLIGE UTVALG UTTALER:

Klagen gjelder flere nyhetsinnslag og nettartikler publisert på TV 2, og TV 2 Nyhetskanalen i løpet av to uker i desember 2012. Også publiseringer fra januar, februar og oktober 2013 er innklaget. Klagen gjelder også flere leserkommentarer, Facebook- og Twitter-meldinger.

Det påklagede materialet handler i all hovedsak om et forskningsprosjekt som ifølge TV 2 ble stanset ved Oslo universitetssykehus (heretter OUS), fordi minst to pasienter hadde fått alvorlige hjerneskadene (hjerneblødning), etter at en hjernekirurg hadde tatt vevsprøve (biopsi) fra hjernen «kun for forskning». Vevsprøven ble tatt samtidig med at pasientene var inne til det TV 2 omtaler som en «rutineundersøkelse». Pasientene hadde, ifølge TV 2, fått opplyst at risikoen var minimal. Skadene var ikke avviksmeldt til Helsetilsynet, noe de skulle vært, men etter å ha mottatt en anonym bekymringsmelding, startet Helsetilsynet å granske prosjektet. Hjernekirurgen var professor og overlege Per Kristian Eide. Han var også prosjektleder for forskningsprosjektet.

Deler av omtalen handlet også om at OUS trykkmålte pasienter fem ganger så ofte som nabolandene. Helt unødvendig, mente utenlandske leger. Det ble vist til den risiko som slike inngrep i hjernen utgjør. Det ble opplyst at den omstridte hjernekirurgen Per Kristian Eide stod bak mange av målingene, og at han via sitt eget private firma (dPCom AS) hadde utviklet en ny oppfinnelse (programvare) til bruk i trykkmålinger. Programvaren leide Eide ut til andre avdelinger og sykehus. Eide var i 2009 i en konflikt med sykehuset om eierskapet til denne programvaren. Sykehuset mente oppfinnelsen tilhørte det, fordi Eide hadde utviklet den i arbeidstiden. Det ble innslagene stilt spørsmål rundt Eides habilitet og eventuelle økonomiske motiv. Et advokatfirma som bistod sykehuset i konflikten i 2009, av TV 2 omtalt som «eksterne granskere», ga råd om at Eide burde sparkes og at politiet burde se på saken, fordi han hadde drevet «butikk i butikken» og opptradd illojalt. Partene kom imidlertid til enighet, og Eides avdeling har siden den gang brukt programvaren gratis.

Klagerer Anders Cappelen på vegne av Per Kristian Eide. Deler av klagen inneholder også klagepunkter der det er innhentet nødvendig samtykke fra andre. Eide opplyser selv at han ikke fullt ut har kunnet gå inn i alt Cappelen har avdekket om denne saken og de mange påståtte presseetiske bruddene, men opplyser at han har full tillit til at Cappelen ivaretar hans interesser på best mulig måte.

Klager mener at TV 2 har drevet en kampanje mot Eide, og skandalisert ham og hans forskning gjennom nesten ett år (jf. «forskningsskandalen»). Klager vektlegger betydningen av Eides svært sentrale posisjon som både forsker og hjernekirurg, nasjonalt og internasjonalt, og at Eide har blitt utsatt for beskyldninger som må antas å være blant de groveste og mest skadelige i Norge i nyere tid, både for ham selv og den videre forskningen. Eide uttaler selv i klagen at han har følt seg hjelpeløs og rettsløs. Det vises i klagen til 70 publiseringer; 47 tv-innslag og 23 nettartikler. Selve klagen består av 52 separate klager, og det anføres 4000 brudd på god presseskikk. Det er særlig Vær Varsom-plakaten (heretter VVP) punkt 3.2 (kildebruk og kontroll av opplysninger) og punkt 4.14 (den samtidige imøtegåelsesretten) klager mener TV 2 har brutt.

Klager påstår at TV 2 har fått sin tolkningsramme gjennom anonyme kilder som har

hatt et ønske om å ramme Eide på grunn av en tidligere arbeidsmiljøkonflikt ved nevrokirurgisk avdeling i 2008/09. Først etter en varsling til tilsynsmyndigheten ble problemene tatt tak i, en varsling Eide var sentral i. Klager mener TV 2s omtale bærer preg av en hevnaksjon fra tidligere overordnede.

Klager peker på en rekke faktafeil og massiv utelatelse av sentral faktainformasjon som, ifølge klager, har ført til at så å si alt det TV 2 har publisert er misvisende og feilaktig. Spesielt gjelder det påstanden om at vevsprøven ble tatt «kun for forskning» (ifølge klager hadde vevsprøven nytteverdi for den enkelte pasient), påstanden om at vevsprøven førte til hjerneblødning (klager mener det er umulig å vite om det var trykkmålingen, som pasientene likevel skulle gjennom, eller vevsprøven som førte til blødningene), og påstanden om at risiko var underkommunisert (klager hevder TV 2 utelot å opplyse at alle pasientene var informert, muntlig og skriftlig, om risiko, og at samtlige pasienter/pårørende hadde underskrevet på et samtykkeskjema).

Klager mener TV 2 har fremstilt pasientene som tilnærmet friske pasienter som bare skulle inn til en rutineundersøkelse (klager skriver at dette var pasienter med alvorlige hjernesykdommer og alvorlige prognoser som var innlagt for et nødvendig og planlagt operativt inngrep i hjernen, et inngrep de likevel skulle gjennom uavhengig av vevsprøven, et inngrep med risiko for blødning). Det reageres også på bildebruken av pasienten i det første innslaget, da det skapes et inntrykk av at pasienten har havnet i koma på grunn av Eide. Det påstås at tilstanden til pasienten i desember 2012 ikke er et resultat av hjerneblødningen som oppstod i forbindelse med inngrepet alene. Det vises til pasientens sykdom. Klager opplyser at pasienten giftet seg en måned etter operasjonen.

Videre reageres det sterkt på at TV 2 ikke opplyste at forskningsprosjektet hadde vært gjenstand for omfattende vurderinger hos ? og var godkjent av ? Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (heretter REK), og at OUS stod oppført som ansvarlig for prosjektet. Klager mener at REK-utelatelsen fører til at Eide alene blir sittende med all «skyld». Etter klagers mening skulle mer av TV 2s kritikk vært rettet mot OUS og REK, ikke Eide. Det anføres brudd på VVP punkt 4.7, identifisering, og brudd på VVP punkt 4.5, forhåndsdom.

Etter klagers mening, har TV 2 konsekvent utelatt alle opplysninger som kunne virke balanserende og redusert omfanget av kritikken mot Eide. Det vises til VVP punkt 3.2. Klager mener TV 2 har snakket med kilder som hadde sterke motiver for å hevne seg på Eide, og som ikke kjente til prosjektet, mens Eide og de som faktisk kjente til prosjektet, ikke ble kontaktet. Ved å utelate nødvendig balanserende fakta, mener klager at TV 2 har kastet alle hensyn til aktsomhet, balanse og redelighet over bord. Det pekes på en ensidig og forbeholdsløs dekning, som sammen med virkemiddelbruken også bidrar til et brudd på VVP punkt 4.1 om saklighet og omtanke. Klager viser også til hva denne ensidige omtale har påført Eide av grove påstander i kommentarfeltet (herunder henvisninger til dr. Mengele).

Det reageres også på omtalen av trykkmålingene som unødvendige og omstridte. Klager mener TV 2 har skapt et inntrykk av at det gjøres flere hjernetrykkmålinger ved OUS enn det som er medisinsk forsvarlig, og at årsaken til dette er at Eide har privatøkonomiske motiver; at Eide ønsker å øke bruk av trykkmålinger slik at han tjener mer penger i sitt selskap. Klager skriver at på grunn av Eides oppfinnelse (programvare), så gjennomfører OUS bedre trykkmålinger enn andre land, en måling som gir et sikrere treff med tanke på hvem som vil ha nytte av shuntkirurgi. Dette er avgjørende fordi shuntkirurgi er forbundet med svært høy risiko (30 %). Ifølge klager ble denne måten å trykkmåle på, opplyst til TV 2 i forkant av publiseringene.

Videre anser klager TV 2s fremstilling av advokatfirmaet som «eksterne

granskere», som svært belastende og feilaktig. Advokatfirmaet utførte ingen uavhengig granskning av Eide, men bistod sykehuset med advokatråd i konflikten mot Eide. I samme innslag, et innslag som ifølge klager har vært det mest belastende for Eide, benyttes opplysninger fra et juridisk posisjonsnotat Eide ikke har sett og vanskelig kan beskytte seg mot (der det påstås at han har satt sine egne personlige økonomiske interesser foran Rikshospitalets, og at han burde sparkes og eventuelt politianmeldes). Klager minner om at ledelsen Eide var i konflikt med den gang, var den samme ledelsen som var involvert i arbeidsmiljøkonflikten.

Når det gjelder den samtidige imøtegåelsesretten, hevder klager at den ikke er innfridd i noen av de 70 påklagede publiseringene. Klager viser til TV 2s metoderapport, skrevet med tanke på å vinne Skup-prisen i 2013, der det fremkommer at TV 2 hadde arbeidet med sakskomplekset i flere måneder. Ifølge klager satt TV 2 klare med en rekke innslag da redaksjonen, dagen før første publisering, kontaktet Eide. Årsaken til TV 2s hastverk var ifølge klager, som igjen viser til Skup-rapporten, at OUS? redegjørelse samme dag ble tilgjengelig via de offentlige postlistene hos Helsetilsynet.

Klager opplyser at Eide var på ferie på Vestlandet da TV 2 ringte. Ifølge klager ble Eide overrumplet og redd. Han forsto ikke hvor alvorlig omtalen ville bli, og takket nei til tv-intervju. Eide ba TV 2 kontakte klinikkjefen eller avdelingslederen, men klinikkjefen var i Frankrike og avdelingslederen var syk. Derfor ble det forskningsdirektøren ved OUS som uttalte seg i det første innslaget. Han kjente ikke prosjektet godt nok, og derfor ble den samtidige imøtegåelsen ikke reell for Eides del, hevder klager.

Etter klagers mening skulle TV 2 anstrengt seg mer for å få Eide, eller dem Eide pekte på, til å svare. TV 2 skulle også, slik klager ser det, på en tydelig måte presentert Eide for alle beskyldninger og med deres konkrete og faktiske grunnlag. Det nevnes en rekke påstander klager mener ikke er fremlagt for Eide. Det vises også til at Eide ikke er medievant, og at han ikke hadde noen forutsetning for å mestre en slik krevende situasjon. Eide hadde i tillegg taushetsplikten å forholde seg til, skriver klager.

Etter de første publiseringene hevder klager at Eide mistet all tillit til TV 2. TV 2 var heller ikke villig til å rette opp og korrigere inntrykket som var skapt, skriver klager. Etter klagers mening hadde TV 2 bestemt seg for vinklingen og hvordan denne saken skulle være, uavhengig av hva Eide eller OUS fortalte i møter og samtaler med TV 2s journalister eller på egne hjemmesider. Det eneste klanderverdige Eide har gjort, slik klager ser det, var å ikke melde komplikasjonene til Helsetilsynet. Men Eide meldte avvikene internt, skriver klager, i den tro at meldingene ble sendt videre. Etter klagers mening samsvarer ikke denne feilen med det angrepet TV 2 har rettet mot Eide i vel ett år.

TV 2 avviser alle påstander om brudd på god presseskikk og mener klager gjennom klagens omfang, oppstyking, opplisting, (om)tolkning og oppfatning av hvordan presseetikken skal praktiseres, forsøker å presse frem brudd på god presseskikk. TV 2 avviser å ha bedrevet noen form for kampanje mot Eide, eller at redaksjonen satt klare med en rekke innslag. Ifølge TV 2 har redaksjonen stilt spørsmål når sakens utvikling ga grunnlag for det. TV 2 mener redaksjonen ikke kan felles for å ha arbeidet grundig med en sak.

TV 2 anfører også retten til å velge vinkling, og minner om at redaksjonens fokus i denne saken har vært pasientene og deres etterlatte. TV 2 ramser opp en lang rekke samfunnsmessige konsekvenser som dekningen allerede har ført til, deriblant bedret pasientsikkerhet og pasientinformasjon, noe også OUS selv har uttalt som positivt. TV 2 mener det ikke kan være noe tvil om at saken har stor offentlig interesse.

TV 2 hevder det publiserte er korrekt og avviser at TV 2 skal ha utelatt sentrale fakta i dekningen.

Det vises til at prosjektet allerede var stanset, og at Helsetilsynet hadde startet gransking før TV 2 omtalte det. Videre hadde Eide selv skrevet både til Helsetilsynet og til REK at hans vurdering var at det var vevsprøven som førte til blødningene og var direkte relatert til biopsien. Eide hadde også, forut for publisering, gått over til en mindre risikofull metode for selve vevsprøvetagningen. I tillegg hadde han endret informasjonsskrivene ved at både risikoprosent og blødning nå ble nevnt eksplisitt. I begge informasjonsskrivene (nye/gamle) stod det at vevsprøvetagningen ikke ville ha noen direkte nytteverdi for pasientene på kort sikt, men komme andre pasienter til gode i fremtiden. TV 2 viser også til at Eide selv hadde beskrevet risikoen i prosjektet som «minimal», og at informasjonsskrivet hele veien hadde opplyst at prøven ville medføre en liten tilleggsrisiko, en minimal tilleggs-skade.

TV 2 anfører at den påståtte ubalansen skyldes at TV 2 har tatt opp kritikkverdige og diskutabile forhold i reportasjene, og som Eide og OUS i mindre grad har medvirket til. Når det avdekkes kritikkverdige forhold vil reportasjer alltid oppleves som ubalanserte for den som utsettes for det, skriver TV 2 som mener klager kritiserer TV 2 med påstander om at redaksjonen burde publisert noe annen enn man redaksjonelt fant å være sentralt i de forskjellige delene av problemkompleksene. TV 2 hevder redaksjonen har tatt med det som er relevant.

Det understrekes at TV 2 aldri har omtalt pasientene som friske, men pasienter som var innlagt til operasjon ved nevrokirurgisk avdeling. Slik TV 2 ser det, forstår publikum at det ikke er friske pasienter. At samtlige pasienter hadde alvorlig hjernesykdom er en påstand fra klager som TV 2 mener man ikke kan ta stilling til. TV 2 minner klager om at en hjerneblødning er en alvorlig skade.

Når det gjelder omtalen av rutineundersøkelsen, vises det til at Eide og OUS selv har omtalt trykkmålingene som «standard prosedyre» og «et rutinemessig inngrep», og at de hele veien har uttalt at det ikke har forekommet blødninger eller komplikasjoner ved bruk av trykkmålinger. TV 2 mener at et inngrep som gjøres hundrevis av ganger hvert år uten uhell må være en rutineundersøkelse for de som utfører den. At Eide og OUS nå i etterkant har funnet ut at trykkmålinger likevel har ført til alvorlige komplikasjoner, kan TV 2 ikke lastes for. TV 2 mener det publiserte ikke kan forstås dit hen at trykkmålingen og biopsien ikke ble tatt samtidig. Klager legger til grunn en begrunnet enighet om at alle trykkmålinger var nødvendige, hvorvidt det var nødvendig å trykkteste alle de man tok biopsi av, har ikke TV 2 grunnlag for å si noe om, skriver TV 2.

Om informasjonen rundt risiko, skriver TV 2 at et vesentlig poeng i TV 2s dekning er nettopp uklarheten ved innholdet i den informasjonen som var gitt pasientene i forkant av operasjonen. TV 2 viser til at det ikke er noen dokumentasjon ? utover det skriftlige informasjonsskrivet- om hva som var innholdet i informasjonen og hvordan denne ble gitt ? og forstått ? av pasientene.

At prosjektet var godkjent av REK, mener TV 2 er selvsagt, da all forskning som gjøres på mennesker i Norge er REK-godkjent. TV 2 mener man naturlig må anta at publikum legger til grunn at forskning som drives er godkjent, noe annet hadde vært oppsiktsvekkende. TV 2 peker også på at REK-godkjenningen ble omtalt, og det stilles spørsmål ved denne godkjenningen.

TV 2 mener klager driver med en form for eterrasjonalisering, både hva gjelder vevsprøvens nytteverdi, årsaken til blødningene og risiko ved bruk av trykkmåling. Hva gjelder trykkmålingene mener TV 2 at man må anta at nabolandene er kjent med Eides og dPComs produkter, og det vises til hva klager selv skriver, at de påståtte fordelene ved Eides målinger ennå ikke er erkjent av de fleste nevrokirurger og anestesileger.

Hva gjelder advokatfirmaet, er det utvilsomt eksternt, skriver TV 2. Videre mener TV 2 det ikke kan være feil å bruke formuleringen «granske» om undersøkelsene advokatfirmaet gjorde. Det kommer tydelig frem, slik TV 2 ser det, at advokatfirmaet bistod sykehuset i den

pågående konflikten mot Eide. De ga råd som sykehuset ikke fulgte, noe innslaget informerer om. Advokatfirmaet benekter ikke eksistensen av de dokumenter som omtales i innslaget. Det vises ellers til at alle påstander og opplysninger som fremkom i innslaget, ble fremlagt for Eide i god tid før publisering. Det vises også til et møte mellom TV 2 og Eide/Eides advokat i forkant av publiseringen, samt korrespondanse etter dette.

Hva gjelder de aktuelle meningsytringene, mener TV 2 at de spørsmål som stilles, må ligge innenfor ytrings- og diskusjonsfriheten. Videre vises det til Eides rolle, ansvar og sentrale posisjon i forberedelsene, trykkmålinger, prøvetaking og informasjon til tilsynet. Han tok alle operasjoner og biopsier selv. TV 2 mener det var nødvendig å identifisere ham fordi en rekke pasienter hadde deltatt og hadde behov for å bli informert. Også pårørende var sterkt berørt. Det opplyses også at pårørende til de skadde i etterkant ikke ble informert om biopsien og hva Eide hadde skrevet til tilsynet. Det var TV 2 som opplyste dem om dette. Det vises til at de i ettertid også har fått pasientskadeerstatning. Det anføres at saken heller ikke var på et tidlig tidspunkt, og Eides rapporter var journalført hos myndighetene.

Når det gjelder VVPs punkt 4.14, retten til samtidige imøtegåelse, anfører TV 2 at redaksjonen tok kontakt med Eide da det var naturlig å ta kontakt. Det vises også til at Eide, da TV 2 tok kontakt, var godt kjent med saken. Det var han som nylig hadde skrevet redegjørelsen til tilsynet. Det vises også til at selve redegjørelsen var gjort offentlig tilgjengelig. TV 2 skriver at dersom forskningsprosjekter og sentrale forskere ikke tåler medienes lys, kan ikke det være medienes problem, men de aktuelle forskningsinstitusjoners og forskernes. Slik TV 2 ser det, måtte det forventes at en av Norges mest erfarne nevrokirurger kan svare for seg. Det vises også til at Eide har egen advokat og en stor kommunikasjonsavdeling i ryggen.

TV 2 mener videre at Eide godt forsto alvoret da han ble kontaktet og hevder alle vesentlige problemstillinger ble forelagt ham. TV 2 mener gjengivelser av det Eide selv har skrevet i dokumentene, ikke kan oppfattes som sterke beskyldninger som Eide skulle ha krav på å imøtegå. TV 2 forstår heller ikke at Eide skulle være krenket av at TV 2 gjengir informasjon som Eide selv har gitt til tilsynet og andre.

TV 2 hevder redaksjonen ville ha ventet med publiseringene om Eide hadde bedt om det, men det gjorde han ikke. Det vises til at han i stedet pekte på sine overordnede ved OUS, og TV 2 tok kontakt dit og intervjuet dem man hadde blitt enige om. OUS ba etter hvert om at all kommunikasjon skulle gå gjennom dem, fordi Eide ønsket å bli skjermet. TV 2 mener at det må forventes at OUS stiller opp og svarer på et prosjekt som nylig var redegjort for overfor tilsynet. TV 2 ba likevel OUS informere Eide om TV 2s publiseringer, redaksjonens spørsmål og ønsker om svar.

Eide avviste imidlertid ethvert intervju, og ba også TV 2 om ikke å referere fra telefonsamtalen og møtet som Eide og advokaten hadde med TV 2 den 18. desember 2012. Slik TV 2 ser det, har Eide hele veien fått alle muligheter til å imøtegå alle beskyldninger, og vært åpne for etterfølgende tilsvare, men Eide har selv takket nei. Det vises til vedlagt korrespondanse mellom TV 2, Eide, Eides advokat og OUS. TV 2 har heller ikke mottatt noen konkrete faktakorreksjoner, og hørte ikke noe fra Eide før denne PFU-klagen ble varslet seks måneder etter første publisering. Det reageres også på klagers fremstilling av Eide som den svake part. Ved å avvise å delta i debatten hindrer både Eide og OUS en viktig prinsipiell debatt om en sak av stor allmenn interesse, og som også angikk mange pasienter, som ikke en gang visste at det hadde blitt tatt vevsprøve av dem, skriver TV 2.

1. Avgrensninger og avklaringer

Pressens Faglige Utvalg konstaterer at klagen er ekstraordinær både med hensyn til omfang og detaljeringsgrad. Klager ønsker at utvalget skal behandle 52 separate klager. Utvalget vil imidlertid behandle klagen på vanlig måte; det vil si som én

klage som inkluderer mange ulike artikler og innslag innenfor samme sakskompleks, publisert på ulike plattformer i regi av TV 2.

Slik utvalget ser det, gjør klager saken unødvendig komplisert, uoversiktlig og tidskrevende. For eksempel anføres det 25 presseetiske brudd i én Facebook-melding og 4000 brudd totalt. For å kunne ivareta en forsvarlig presseetisk vurdering, mener utvalget det er naturlig å se publiseringene i en sammenheng og vil derfor legge en mer helhetlig tilnærming til grunn. Utvalget kommer derfor ikke til å svare opp 4000 påståtte brudd.

2. Publiseringstidspunktet og avklaringer

PFU er ingen sannhetskommisjon. Det er opp til helsemyndighetene å vurdere forsvarligheten i den helsehjelp og forskning som er utført. PFU vurderer publiseringene med utgangspunkt i hva som var kjent, eller burde vært kjent, for TV 2 på publiseringstidspunktet, opp mot Vær Varsom-plakaten. Hva partene fremskaffer av informasjon i ettertid, som for eksempel nye undersøkelser, vurderinger fra sakkyndige eller Helsetilsynets avgjørelse, vektlegges ikke i den presseetiske vurderingen.

PFU skal vurdere hvorvidt TV 2 hadde god nok grunn til å publisere det de publiserte da de publiserte det, og om måten TV 2 gjorde det på, var i tråd med Vær Varsom-plakatens krav til innsamling og presentasjon av det journalistiske materialet.

3. Samfunnsoppgaven

Utvalget vil innledningsvis understreke den rett mediene har til å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold, jf. Vær Varsom-plakatens punkt 1.4. Pressen har også et spesielt ansvar for å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter eller andre, jf. Vær Varsom-plakatens punkt 1.5.

De påklagede publiseringene gjaldt et forskningsprosjekt som var midlertidig stanset da TV 2 startet sine publiseringer; tre pasienter hadde fått alvorlige komplikasjoner, Helsetilsynet var alarmert, Eide hadde redegjort for det han selv mente var årsaken til komplikasjonene, og som følge av det hadde han endret både metoden for prøvetagningen og informasjonsskrivet til pasientene.

Videre opplyste TV 2 om trykkmålingspraksisen ved OUS og mulige habilitetskonflikter vedrørende Eides utvikling, eierskap og salg av utstyr til trykkmåling. Problemstillingene rundt eierskapet til utstyret var en kritikk som var kjent internt i systemet og håndtert. TV 2 hentet med andre ord frem i lyset og formidlet et sakskompleks som allerede var etablert, men ikke kjent for seerne.

Utvalget mener den påklagede omtalen er av betydelig offentlig og allmenn interesse, og at TV 2 var i sin fulle rett til å sette et kritisk søkelys på de ulike forholdene og på Eides rolle som prosjektleder, forsker, lege og næringsdrivende.

4. Identifisering

Å bli utsatt for et kritisk søkelys vil naturlig nok oppleves både ubehagelig, og ofte også urettferdig. Presseetikken er ikke ment å beskytte det kritikkverdige, men det er vesentlig at mediene yter den utsatte og kritiserte rettferdighet. Et sentralt punkt i presseetikken er hvorvidt mediene skal identifisere den som omtales i forbindelse med klanderverdige forhold (VVP punkt 4.7).

Utvalget registrerer at TV 2 var klar over at prosjektet var vurdert som forsvarlig og godkjent av både REK og pasientombudet/OUS. OUS stod oppført som forskningsansvarlig. Av den grunn mener utvalget at TV 2, spesielt i de første

publiseringene, i større grad kunne rettet kritikken, også mot OUS og REK.

Samtidig er utvalget enig med TV 2 i at Eide som prosjektleder bærer hovedansvaret. Som klagen viser står Eides kunnskaper og erfaringer helt sentralt i forberedelsene og gjennomføringen av prosjektet. Det var han som gjennomførte alle operasjoner og biopsier, og det var han som ga informasjon til Statens helsetilsynet i etterkant av komplikasjonene. Eide hadde også ansvar for å melde avvik direkte til Helsetilsynet, noe som ikke ble gjort.

Tidligere har utvalget påpekt at personer i betrodde stillinger eller verv, deriblant leger, må akseptere at offentligheten får kjennskap til at de er innblandet i klanderverdige forhold av betydning for utøvelsen av stillingen. Gitt beskrivelsen i klagen, av Eides sentrale posisjon nasjonalt og internasjonalt, og Eides rolle som leder, lege og forsker, mener utvalget at det er klart at han besitter en tillit og et ansvar som innebærer at han må tåle offentlig søkelys på seg og virksomheten. Gitt sakens karakter og Eides sentrale posisjon i TV 2s dekning, mener utvalget at identifiseringen var berettiget.

Utvalget legger også vekt på hensynet til pasientene som hadde deltatt i forskningsprosjektet. Slik utvalget ser det, var det etablert en utydelighet omkring informasjonen gitt til pasientene. Utvalget mener derfor at det var nødvendig for denne pasientgruppen, og deres pårørende, å vite hvilket prosjekt det dreide seg om.

Til tross for Eides sentrale posisjon, merker utvalget seg at identifiseringen av Eide likevel var dempet; få headlines, innannonseringer, titler og inngresser var spisset med navn og bilde. Også graden av identifisering avtok utover i dekningen. I publiseringene fra oktober 2013 er ikke Eide navngitt.

Utvalget kan heller ikke se at TV 2 bedrev noen form for forhåndsdømming jf. VVP punkt 4.5. Det går tydelig frem av publiseringene at dette er et forskningsprosjekt som Helsetilsynet har til vurdering. Videre fremkom det tydelig at OUS mener trykkmålingspraksisen er forsvarlig. Det er også tydelig at den tidligere konflikten med Rikshospitalet er avsluttet.

5. Vinklingen

Selv om utvalget vil understreke TV 2s rett til å velge en vinkel, et ståsted å se en sak fra, som i dette tilfellet pasientene og deres pårørende, så minner utvalget om at vinkling og dramaturgi ikke må gå på bekostning av andre presseetiske krav som kildevalg, kildebredde, opplysningskontroll, saklighet og omtanke, etc.

Slik utvalget ser det, er de påklagede publiseringene skarpt vinklet, og de rammer Eide hardt, for eksempel når TV 2 bruker formuleringer som «Skandaleprosjektet» i sin dekning. Utvalget viser også til de særlig sterke emosjonelle bilder, spesielt i det første innslaget den 6. desember 2012. Det samme gjelder det sterke personfokuset og den rammende omtalen i innslagene den 19. og 20. desember 2012.

Samtidig mener utvalget at det kritikkverdige i saken i seg selv er å oppfatte som belastende, og utvalget minner om at mediene ikke har noen presseetisk forpliktelse til å balansere negative forhold med mulige positive. Dersom saken tilsier kraftig kritikk, skal resultatet i det publiserte også samsvare med dette.

Spørsmålet er om TV 2, gjennom sine publiseringer, har påført Eide en unødig belastende og skadelig publisitet, i betydningen; er det et misforhold mellom det kritikkverdige og det publiserte; er publiseringene overspilt? Har man arbeidet grundig i innsamlingen av fakta? Har man vært kritisk til kilder og kildevalg? Har man tilstrebet bredde i kildevalg? Har man trukket inn alle vesentlige fakta? Har den som angripes fått en reell

imøtegåelsesrett?

6. Den samtidige imøtegåelsesretten ? 4.14.

Det er ingen tvil om at VVPs punkt 4.14, den samtidige imøtegåelsesretten, er utløst for Eides del.

Utvalget konstaterer at TV 2 tok kontakt med Eide forut for publisering. Etter utvalgets mening går det tydelig frem av den 45-minutters lange telefonsamtalen, at TV 2 ønsket Eides samtidige imøtegåelse. Han ville imidlertid ikke uttale seg, og henviste TV 2 til sine overordnede. De Eide pekte på, var imidlertid på ferie og syke, og det ble forskningsdirektøren som stilte opp.

Pressens Faglige Utvalg mener at TV 2 har brutt Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 her. Dette fordi TV 2 ikke på en klar og tydelig måte i denne første telefonsamtalen presenterte Eide for det konkrete innholdet i beskyldningene. Utvalget viser spesielt til kritikken fra utenlandske eksperter, intervjuene med pårørende på vegne av de pasientene som hadde fått hjerneskadene, og påstanden om at det handlet om en rutineundersøkelse. Utvalget mener at Eide ikke forsto alvoret i det som dagen etter ble publisert, og mener derfor at imøtegåelsesretten verken ble fair eller reell. Som følge av bruddet på 4.14, mener utvalget at saksfremstillingen er preget av en gjennomgående kritisk tilnærming som i for liten grad bidrar til å opplyse saken også fra et annet ståsted. Utvalget viser her til det presseetiske påbudet om å informere den angrepne part, slik det er formulert i 4.14 veilederen: «Den angrepne skal klart og tydelig bli presentert for det konkrete innholdet i beskyldningene».

DISSENS: Tone Angell Jensen og Alexander Øystå mener Eide ble presentert for alle vesentlige påstander i telefonsamtalen, jf. VVP punkt 4.14 «De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidige imøtegåelse av faktiske opplysninger», og at Eide forsto alvoret i det som skulle publiseres. Mindretallet legger avgjørende vekt på at det TV 2 ønsket svar på, var kjent og aktuelt stoff for Eide, noe han nylig hadde redegjort for til Helsetilsynet. Mindretallet viser til at Eide valgte å overlate sin imøtegåelsesrett til personer i ledelsen ved OUS, og mindretallet mener TV 2 hadde god grunn til å tro at partene var enige om at det var forskningsdirektøren som skulle uttale seg. Mindretallet merker seg også at TV 2 ikke mottok noen reaksjoner, etterkant når det gjaldt praktiseringen av imøtegåelsesretten før denne PFU-klagen ble varslet seks måneder senere, og at hverken Eide eller ledelsen ved OUS gjorde tilstrekkelig for å opplyse saken.

I den videre dekningen viser utvalget til TV 2s mange forsøk på å få Eide til å delta. I enkelte innslag og artikler svarer Eide via e-post og OUS? hjemmeside. I andre innslag og artikler uttaler overordnede seg. Selv om TV 2 i enkelte innslag og artikler ikke har nevnt spesifikt at Eide ikke ville kommentere, så mener utvalget at i en slik løpende debatt som den påklagede, fremstår det som tydelig for publikum at Eide er forespurt, men har takket nei. Utvalget merker seg at Eide ikke har vært alene om å håndtere TV 2s spørsmål, men har hatt egen advokat og en relativt stor kommunikasjonsavdeling til å bistå med vurderingen av imøtegåelsesretten.

Ut ifra dokumentasjonen forelagt utvalget i tilsvarsrunden, fremstår det derfor som tydelig for utvalget at Eide ikke har hatt noe ønske om å medvirke eller delta i noen debatt omkring forskningsprosjektet, trykkmålingene eller eventuelle rollekonflikter. Utvalget viser i denne sammenheng til siste del av punkt 4.14: «Debatt, kritikk og nyhetsformidling må ikke hindres ved at parter ikke er villig til å uttale seg eller medvirke til debatt.»

Å ikke stille opp og svare på konkrete spørsmål i pågående debatt av stor offentlig interesse, men i stedet avholde møter og samtaler med journalister hvis innhold ikke skal

siteres, mener utvalget gjør opplysning av saken vanskeligere. Det samme må sies om klagers påstander om at artikler på OUS? hjemmesider uten videre skal oppfattes av TV 2 som samtidige imøtegåelser.

Gitt den åpenbare interessen de omtalte forholdene hadde i offentligheten, er utvalget forundret over den unnfallesheten som OUS har vist i denne saken. Etter utvalgets mening burde en offentlig institusjon som OUS mer aktivt bidratt til å belyse saken, og dens nyanser.

7. Kilder og opplysningskontroll ? 3.2.

Ut ifra det som fremkommer i tilsvarsrunden, mener utvalget at TV 2 i stor grad har basert sin dekning på skriftlig dokumentasjon som TV 2 på publiseringstidspunktet hadde grunn til å tro var etterrettelig. På publiseringstidspunktet hadde TV 2, etter utvalgets mening, god grunn til å hevde at vevsprøven førte til hjerneblødning, at vevsprøven ble kun tatt til forskning, og at pasientene hadde fått opplyst at risikoen skulle være minimal.

Gjennom klagen ser utvalget at enkelte unøyaktigheter (for eksempel minimal versus liten risiko etc.) forekommer i løpet av dekningen. Utvalget har forståelse for at medisinsk forskning på dette nivået medfører kompliserte detaljer, og at det kan oppfattes som urimelig at detaljene ikke ytes rettferdighet i møte med journalistikk som er rettet mot et stort publikum. Etter utvalgets mening vil det journalistiske språket nødvendigvis fravike noe fra det medisinske, men utvalget mener TV 2 har bidratt til å gjøre materialet forståelig for et bredt publikum. Det avgjørende er at unøyaktighetene ikke er av et slikt alvor og omfang, at det er et brudd på god presseskikk.

Gitt Eides sentrale posisjon i dekningen, ser imidlertid utvalget at Eides fravær påfører publiseringene en svakhet. Selv om utvalget mener at TV 2 måtte kunne omtale hva som hadde skjedd uten Eides deltakelse, må det ikke medføre at man utelater nødvendige nyanser og motforestillinger, i alle fall ikke når Eides ståsted er kjent for TV 2 på forhånd.

Utvalget mener TV 2 i den første publiseringen, gitt de alvorlige beskyldningene av faktisk art og Eides fravær, i for stor grad utelot å referere informasjon de hadde tilgjengelig og som ville bidratt til å veie opp for Eides fravær. Utvalget vil understreke at imøtegåelsesretten, kontradiksjonen, ikke bare handler om å ivareta hensynet til den angrepne, men også om hensynet til publikum, jf. følgende poeng i 4.14-veilederen: «Den som angripes har altså rett til å forsvare seg samtidig med at angrepet publiseres, på samme måte som publikum har krav på samtidig å bli kjent med hva den angrepne har å si til sitt forsvar.»

For eksempel var TV 2 klar over at prosjektet var vurdert forsvarlig og godkjent av regional etisk komite (REK), og også godkjent av pasientombudet ved OUS. OUS stod oppført som den ansvarlige for studien. Videre visste redaksjonen at det ikke var gjort inngrep i hjernen bare på grunn av vevsprøven, men at vevsprøven ble tatt samtidig med et inngrep pasientene likevel skulle gjennom, et inngrep TV 2 noen dager senere omtalte som risikofullt. TV 2 var også klar over, ut ifra Eides redegjørelse, at Eide selv hevdet pasientene var orientert om risiko, både muntlig og skriftlig, og at prosjektet var basert på informasjonsskriv og samtykke fra pasientene. Videre visste TV 2 at Eide mente at pasientgruppen som deltok i prosjektet, var pasienter med alvorlige hjernesykdommer og dårlig prognose.

Utvalget mener TV 2 i den første publiseringen i for stor grad opptrådte ensidig i sin utvelgelse av kildemateriale, og bevisst utelot vesentlige opplysninger som kunne belyst saken bredere, jf. Vær Varsom-plakatens punkt 3.2, om å tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder. Hadde TV 2 i den første publiseringen tatt med mer av den ovenfor nevnte informasjonen, ville heller ikke kritikken av prosjektet gått så skarpt på Eide som person.

Etter utvalgets mening, gjelder dette bruddet på Vær Varsom-plakatens punkt

3.2 de første publiseringene, tv og nett, torsdag 6. desember 2012. Men også i en studiodebatt morgenen etter, den 7. desember 2012, mener utvalget at punkt 3.2 er brutt ved at sterke påstander fra kilder i studio; påstander om mulige lovbrudd og uttrykket «friske hjerner», ikke veies opp eller korrigeres. I dette tilfellet mener utvalget at programleder skulle bidratt mer aktivt for å nyansere inntrykket, all den stund TV2 ikke hadde lyktes med å få noen som kunne representere klageren eller OUS i studio.

Etter hvert bringer imidlertid TV 2 informasjon inn i debatten som belyser saken bredere, herunder at OUS hevder at pasientene var informert om risiko, og at prosjektet var kvalitetssikret internt og godkjent av REK. Informasjonsskriv og samtykkeskjema ble dagen etter diskutert, og REK ble kritisert. Det fremkom dessuten at det ikke ble gjort inngrep i pasientenes hode kun for forskning, og at pasientene var informert om en mulig tilleggsskade. Også pasientenes sykdommer og alvorlige prognose ble bragt inn i dekningen.

Slik utvalget ser det, må en skjevhet i kildevalget også til en viss grad tilskrives hvordan Eide og OUS valgte å forholde seg til denne debatten. I en sak av betydelig, offentlig interesse påhviler det også Eide og OUS et ansvar å aktivt bidra til at saken blir opplyst for et bredt publikum (jf. siste ledd i VVP 4.14). Utvalget mener Eide og OUS hadde gode forutsetninger og fikk mange muligheter til å komme på banen for å diskutere forskningsprosjektets forsvarlighet og vurderingene som lå bak denne type forskning, uten å bryte med lovpålagt taushetsplikt overfor pasienter.

8. Videre dekning ? omfanget og nye vinklinger

TV 2s dekning strekker seg over tid, og utvalget kan forstå at Eide opplevde dekningen som massiv. I flere dager ble det publisert stadig nye innslag og artikler om saken, der en rekke opplysninger, beskyldninger og belastende bilder ble gjentatt, og nye vinklinger og tema ble presentert. Utvalget vil minne om nødvendigheten av å være seg bevisst hvordan en slik omfattende mediedekning kan oppleves for enkeltpersoner, og faren for at dekningen får en dramaturgisk slagside som ikke står i forhold til det klanderverdige. Spesielt viktig blir dette når den angrepne er delvis fraværende. Slik utvalget ser det, kunne TV 2 i større grad gjort valg som på en bedre måte hadde veid opp for Eides fravær.

Videre vil utvalget minne om at redaksjoner må sørge for at relevant informasjon ikke blir utelatt på bekostning av vinklingen som er valgt.

Når det gjelder trykkmålingsinnslaget den 11. desember 2012, så mener utvalget at TV 2 kunne gjort mer for å forklare hvorfor OUS trykkmåler mer enn nabolandene, og at det også finnes gode grunner til å trykkmåle slik OUS gjør. Etter en samlet vurdering finner utvalget likevel omtalen å være innenfor det akseptable.

Også når det gjelder omtalen den 18. februar 2013, som gjelder pasienter som påstår at de ikke ante noe om risiko, faller utvalget etter en samlet vurdering ned på at dette ikke er brudd på god presseskikk. Utvalget mener at når kilden ønsker å kommunisere via epost, skaper dette en skjevhet i kildetilfanget. TV2 hadde her valgt å korte ned teksten som var ment som den samtidige imøtegåelsen, fra både klageren og fra ledelsen ved OUS. Dette endret meningsinnholdet noe i begge uttalelsene, og utvalget mener TV 2 i denne situasjonen burde inkludert hele teksten i den i utgangspunktet korte imøtegåelsen. Likevel innebærer ikke dette i denne sammenhengen et presseetisk overtramp, siden det vesentligste i imøtegåelsen er kommet med.

Innslaget den 19. desember 2012, som gjelder en tidligere konflikt mellom Eide og Rikshospitalet, finner utvalget særlig rammende. Her må TV 2 være oppmerksom på at det personlige fokuset er hardt. Det opplyses at et advokatfirma ga råd om at Eide skulle sparkes og muligens straffes.

Også Eides rolle i forskningsprosjektet omtales samtidig. I en slik sammenheng mener utvalget at TV 2 skulle vært mer varsomme, og at TV 2 gikk for langt og brøt Vær Varsom-plakatens punkt 4.1 om å legge vekt på saklighet og omtanke i innhold og presentasjon. Utvalget viser blant annet til omtalen av advokatfirmaet som «eksterne granskere».

DISSENS: Mindretallet i utvalget (Tone Angell Jensen, Alexander Øystå og Amal Aden) mener omtalen ikke innebærer et brudd på god presseskikk og at det tydelig fremgår av innslaget at advokatfirmaet bistod sykehuset i konflikten. Mindretallet legger også avgjørende vekt på at Eide (OUS) i god tid i forkant av publiseringen ble forelagt hva som skulle publiseres og refereres. Sykehuset uttalte seg, og Eides e-post ble lest opp. Videre at omtalen er av stor allmenn interesse og at Eide i lys av konflikten med sykehuset og ulike roller som næringsdrivende, forsker og lege må akseptere et kritisk søkelys.

Dagen etter, 20. desember 2012, i et studiointervju med Petter Gottschalk, i etterkant av en redigert versjon av innslaget, omtalt over, fortsetter det harde angrepet mot Eide. Utvalget registrerer at i den redigerte versjonen kuttet Eides uttalelser gitt i e-post, jf. VVP punkt 4.14. Selv om det påklagede intervjuet dreier seg om videreformidling av intervjuobjektets synspunkter, mener utvalget at redaksjonen i langt større grad skulle bidratt til å veie opp og nyansere noen av de svært harde påstandene som kom mot Eide ettersom han selv ikke var tilstede for å forsvare seg. Utvalget mener dette innslaget ble unødige krenkende, utover det utvalget mener Eide må akseptere, og at TV 2 brøt kravet i VVPs punkt 4.1, om å legge vekt på saklighet og omtanke i innhold og presentasjon. Her vil utvalget igjen peke på programleders viktige rolle, både for å minne publikum om at den angrepne ikke er til stede for å forsvare seg, og for å bringe inn eventuelle opplysninger/momenter som kan være egnet til å nyansere inntrykket som skapes/fremstillingen av forholdet.

9. Leserkommentarer

Utvalget reagerer også på at to leserkommentarer i kommentarfelt under to nettartikler ikke ble fjernet eller redigert. Det gjelder kommentaren «Hvem er Norges svar på Dr. Mengele?» under nettartikkelen den 17. desember 2012, og kommentaren «Eide har nødvendigvis tatt prøver av frivillige testpersoner for å fremme salg av eget utstyr som han tjener millioner på [?] Eide svindler pasienter som forsøkskaniner, [?] Ofrene burde saksøke Eide og hans selskap for svindel og løgn på noen milliarder kroner. Svindel med døden til følge.» under nettartikkelen den 20. desember 2012. Utvalget mener kommentarene inneholder så alvorlige anklager som peker direkte mot Eide at de er i strid med god presseskikk. Utvalget viser til Vær Varsom-plakatens punkt 4.1 om å vektlegge saklighet og omtanke i innhold og presentasjon, og til punkt 4.17, der det fremgår at redaksjoner har et selvstendig ansvar for så snart som mulig å fjerne innlegg som bryter med god presseskikk.

10. Meldinger i sosiale medier og lenkebruken

Hva gjelder de mange innklagede Twitter- og Facebook-meldingene, konstaterer utvalget at meldingene i all hovedsak er referanser til nettartiklene som er publisert på TV2.no. Utvalget mener meldingene ikke inneholder nye alvorlige beskyldninger, eller tilfører noe nytt, som i seg selv skulle utløse en imøtegåelsesrett eller at det er brudd på god presseskikk. Utvalget mener takhøyden for videreformidling av nyhetssaker i sosiale medier må være høy, også for redaksjoner/journalister.

Heller ikke den påklagede lenkebruken, lenkeinnhold og presentasjon, finner utvalget kritikkverdig. Slik utvalget ser det, er det relevant, og ikke i strid med god presseskikk, å lenke til andre aktuelle saker.

11. Samtykkene

Klager har påklaget TV 2s behandling av en e-post fra Eides overordnede. Det foreligger samtykke fra avdelingsleder Sissel Reinlie. Innholdet i e-posten ble anmodet publisert, derfor mener utvalget at e-posten ikke faller inn under det som kalles upublisert materiale jf. Vær Varsom-plakatens punkt 3.6. E-posten inneholdt sterke beskyldninger mot navngitt tredjeparter. Utvalget mener TV 2 måtte arbeide journalistisk med denne e-posten, om innholdet skulle publiseres. Slik utvalget ser det, har ikke TV 2 begått noe presseetisk overtramp mot Sissel Reinlie.

Når det gjelder innslaget om den tredje pasienten i trykkmålingsinnslaget den 11. desember 2012 og omtale av den andre tilsynssaken, publisert 28. og 29. januar 2013, klages det på vegne av overlege Arild Egge. Her mener utvalget det var naturlig, relevant og innenfor det presseetisk akseptable å kontakte medieavdelingen ved OUS og følge deres anmodninger. Utvalget vil mene at også her måtte man kunne forvente at OUS stilte opp og ga sin versjon. Det vises til at Egges navn ikke var nevnt i innslagene.

Utvalget mener heller ikke at omtalen av dPCom, ved daglig leder Trond Stadheim, er av en slik karakter at imøtegåelsesretten for dPCom er utløst. Kritikken var rettet mot Eides ulike roller som næringsdrivende, lege og forsker. Den påklagede omtalen av dPCom og dPComs produkter mener utvalget ikke er et presseetisk brudd.

Hva gjelder de to utenlandske ekspertene, Marianne Juhler og Laurence Watkins, mener utvalget at TV 2 heller ikke har begått overtramp mot disse. Det går tydelig frem at Watkins uttaler seg om vevsprøver tatt kun for forskning, og utvalget forstår det slik at det også var dette TV 2 spurte om. At Cappelen i sin orientering til Watkins hevder at vevsprøven har nytteverdi, og at Watkins på bakgrunn av dette hevder seg feilinformert, mener utvalget ikke kan medføre et brudd på god presseskikk. Også Juhler uttaler seg generelt og utvalget mener heller ikke Juhler fremstilles på den måten Cappelen skriver. Hun sier ikke at trykkmålinger er unødvendige, og det fremgår klart av innslaget at det er merforbruket av trykkmålingene som TV 2 retter et kritisk søkelys mot, og som den svenske kirurgen Magnus Tisell tydeligst kritiserer.

12. Oppsummering ? og «for framføring i relevant sendetid»:

«Pressens Faglige Utvalg (PFU), som er klageorgan for norske medier, mener TV 2 brøt god presseskikk i flere innslag og artikler i desember 2012 som handlet om det TV 2 kalte «forskningsskandalen».

I en serie tv-innslag og nettartikler som ble publisert over flere måneder, fortalte TV 2 at kirurg Per Kristian Eide ved Oslo universitetssykehus «kun for forskning» hadde tatt ut biter av hjernene til 122 pasienter som var inne på sykehuset til «rutineundersøkelser», og uten at pasientene kjente risikoen knyttet til forskningsprosjektet de var med på. Forskningsprosjektet var midlertidig stanset da TV 2 startet sine publiseringer. Tre pasienter hadde fått alvorlige komplikasjoner, Helsetilsynet var varslet, og Dr. Eide hadde endret både metoden for prøvetagningen og informasjonen som ble gitt til pasientene.

Utvalget vil gi TV 2 honnør for å ha satt søkelys på saken. Utvalget understreker at både personer og institusjoner som er omtalt i denne sammenhengen, selv hadde et ansvar for å bidra til å belyse sakskomplekset, men konstaterer at de i ulik grad fulgte opp dette ansvaret.

TV 2 blir felt for brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 for ikke å ha konfrontert Eide klart og tydelig med alle de konkrete beskyldningene før det første innslaget om saken. Utvalgets flertall legger i denne sammenhengen også vekt på at Eides mulighet til å svare på de mange og alvorlige påstandene ikke ble fair og reell, da TV 2 kontaktet ham først på ettermiddagen dagen før første sak gikk på luften. Utvalgets mindretall mener at dette ikke er et brudd.

Utvalget mener TV 2 i de første publiseringene i for stor grad opptrådte ensidig i sin utvelgelse av kildemateriale, og bevisst utelot vesentlige opplysninger

som kunne belyst saken bredere. For eksempel unnlot TV 2 å fortelle at forskningsprosjektet var vurdert og godkjent av myndighetene, samt at pasientene var inne på sykehuset for utredning i forbindelse med alvorlige hjernesykdommer. I en studidebatt dagen etter den første publiseringen, 7.desember, ble denne ubalansen forsterket, og etter utvalgets mening skulle programleder bidratt mer aktivt til å nyansere debatten. Dette mener utvalget er brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 3.2, om å tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder.

TV2 felles også for brudd på kravet i Vær Varsom-plakatens punkt 4.1 til saklighet og omtanke i en sak om at han skulle ha drevet «butikk i butikken» og omtalen av en tidligere konflikt mellom sykehuset og Eide. Disse sakene var skarpt vinklet og rammet Eide hardt. Mindretallet mener publiseringene den 19. desember 2012 ikke var i strid med Vær Varsom-plakaten. Et enstemmig utvalg feller TV 2 for et studiointervju dagen etter, den 20. desember 2012.

To leserkommentarer på TV2.no burde etter utvalgets mening vært redigert eller fjernet ut fra kravet om saklighet og omtanke i Vær Varsom-plakatens punkt 4.1 og 4.17.»

TV 2 har brutt god presseskikk.

Oslo, 22. juni 2015

Alf Bjarne Johnsen

Tone Angell Jensen, Martin Riber Sparre, Alexander Øystå,

Henrik Syse, Camilla Serck-Hanssen, Amal Aden

2015.06.25

Nei

Nei